

مثل آینه

واژه های مهم

دیدگان: چشمان

تب و تاب: شور و هیجان

نقد: بررسی

بی هیاهو: بی سر و صدا

چند نکته از متن درس:

❀ دیگران زبان نقد او و مانند پنجره‌هایی هستند. ← تشبیه «دیگران به زبان و پنجره تشبیه شده اند»

❀ خوبی و عیب: ← تضاد

❀ آن‌ها مثل آینه: ← تشبیه

بیت درس:

آینه چون نقش تو بنمود راست خود شکن، آینه شکستن خطاست

نثر روان: زمانی که آینه (دوستت) عیب‌های تو را به تو گفت، خودت را اصلاح کن و نباید آینه را بشکنی.

❀ مفهوم بیت: دوستت را از خود مرنجان

❀ آینه: ← منظور دوست

❀ راست، خطا: ← متضاد

❀ خود شکن: ← کنایه از اصلاح کردن خود

کار و شایستگی

شاعر: پروین اعتصامی

قالب شعر: قطعه

❀ اثر: دیوان قصاید

بیت اول:

جوانی، گه کار و شایستگی است گه خودپسندی و پندار نیست

❀ گه: هنگام

❀ خودپسندی: غرور

❀ پندار: خیال پردازی

نثر روان: جوانی، هنگام کار کردن است و زمان غرور و خیال پردازی نیست.

بیت دوم:

چو بفروختی، از که خواهی خرید؟ متاع جوانی به بازار نیست

متاع: کالای باارزش ✨ بازار: منظور دنیا

نثر روان: وقتی جوانی را از دست دادی، هرگز نمی‌توانی آن را بخری زیرا کالای باارزش جوانی در بازار نیست.

متاع جوانی: « تشبیه « جوانی به کالا تشبیه شده است»

بفروختی، متاع، بازار، خرید: « مراعات نظیر

بیت سوم:

غنیمت شمر، جز حقیقت مجوی که باری است فرصت، دگر بار نیست

غنیمت: قدر دانستن ✨ باری: یک بار

نثر روان: قدر فرصت‌ها را بدان و فقط به دنبال حقیقت باش زیرا فرصت یک بار برای انسان پیش می‌آید.

بیت چهارم:

میپیچ از ره راست، بر راه کج چو در هست، حاجت به دیوار نیست

نثر روان: از راه راست منحرف نشو. وقتی در هست چرا از دیوار بالا می‌روی؟

مفهوم بیت: به سمت کارهای بد و ناشایست نرو

راست، کج: « متضاد ✨ میپیچ از ره راست: « کنایه از منحرف شدن ✨ در، دیوار: « مراعات نظیر

بیت پنجم:

ز آزادگان، بردباری و سعی پیاموز، آموختن عار نیست

بردباری: صبر ✨ آزادگان: جوانمردان ✨ عار: عیب، ننگ

نثر روان: از انسان‌های آزاده، صبر و تلاش پیاموز زیرا آموختن، عیب و زشت نیست.

بیت ششم:

به چشم بصیرت به خود در نگر تو را تا در آینه، زنگار نیست

بصیرت: آگاهی ✨ در نگر: نگاه کن ✨ زنگار: آلودگی « منظور گناه »

نثر روان: تا زمانی که دلت دچار گناه و آلودگی نشده، از روی آگاهی به خود نگاه کن. « به خودشناسی برس »

آینه: « منظور دل

بیت هفتم:

همی دانه و خوشه، خروار شد ز آغاز، هر خوشه خروار نیست

خورار: مقدار بار یک الاغ ✨ خوشه: چند دانه به هم پیوسته

نثر روان: هر دانه‌ای اول به خوشه و بعد به خروار تبدیل می‌شود. از اول هر خوشه، خروار نبوده است. ✨

مفهوم بیت: انسان‌ها برای رسیدن به هدف باید اندک اندک و گام به گام قدم بردارند. ✨

بیت، یاد آور ضرب المثل: ← قطره قطره جمع گردد وانگهی دریا شود. ✨

بیت هشتم:

همه کار ایام، درس است و پند دریغا که شاگرد هشیار نیست

دریغا: افسوس ✨

نثر روان: همه کار روزگار، درس و پند دادن است. افسوس که شاگرد هوشیار و آگاهی وجود ندارد. ✨

درس، شاگرد: ← مراعات نظیر ✨

دانش ادبی: پرسش انکاری

پرسش انکاری: پرسشی است که سوال، مثبت است ولی جواب آن، منفی است. در پرسش انکاری، مقصود گوینده تاکید بر سوال است.

در این پرسش، شنونده به سوال پاسخ نمی‌دهد زیرا هم پرسشگر و هم مخاطب، جواب آن را می‌دانند و معمولاً برای تاکید بیشتر، مطرح می‌شود.

مثال:

که تواند که دهد میوه الوان از چوب؟ ← «جواب: هیچ کس نمی‌تواند»

کجا دانند حال ما، سبکسازان ساحل‌ها؟ ← «جواب: حال ما را نمی‌دانند»

چه کسی گفته است که بدون زحمت می‌توان موفق شد؟ ← «جواب: هیچ کس نگفته است»

چه کسی می‌تواند از عهده شکر نعمت‌های خدا برآید؟ ← «جواب: هیچ کس نمی‌تواند»

کدام دانش آموزی روز جمعه به مدرسه می‌رود؟ ← «جواب: هیچ دانش آموزی نمی‌رود»